

ora och samhällsvetenskap. Det gäller stödet till flera av de tidskrifter som behandlar historiska aspekter av de areella näringarna, exempelvis *Bebyggelsehistorisk tidskrift*, *RIG*, *Historisk Tidskrift* och *Lychnos*.

Flera av tidskrifterna utgör cen-

tralorgan för sina respektive vetenskapsområden. **Stefan Amirell**, redaktör på *Historisk Tidskrift*, framhöll i ett [brev](#) till Vetenskapsrådet att ”eftersom tidskrifterna – genom framför allt peer review-förfarandet och recensionerna – granskar svensk grundforskning och utgör den främsta kanalen för publicering av kvalitetsgranskade forskningsresultat, är de en omistlig del av forskningens infrastruktur. På så sätt bidrar alltså tidskrifterna till att höja och säkerställa kvaliteten på den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningen överlag.”

Det är lätt att instämma i kritiken. Beslutet verkar dessutom vara överlat i den meningen att någon grundlig konsekvensanalys inte har gjorts.

MILJÖHISTORIA OCH GRÄNSÖVERSKRIDANDE HUMANIORA

En historisk tidskrift som måste sägas vara i en klass för sig är den amerikanska miljöhistoriska tidskriften *Environmental History*. Den täcker förutom ett brett miljöhistoriskt område också agrara frågor på ett intressant sätt. Som vi berättade om i förra numret av Freja så kan ni nu på ANH:s hemsida titta på innehållsförteckningarna till ett antal historiska tidskrifter som biblioteket prenumererar på, bland [dessa](#) finns *Environmental History*.

Environmental History presenterar inte bara intressanta artiklar. Deras recensionsavdelning är minst lika mat-

nyttig. Förutom längre recensioner finns också en avdelning där nya böcker, avhandlingar, artiklar och nya arkivkällor anmäls. Annorlunda uttryckt ger man i tidskriften fyra gånger per år en relativt bra bild av vad som är på gång inom det miljöhistoriska fältet och bidrar i mycket hög grad till den kunskapsmässiga infrastrukturen inom sitt forskningsfält.

Den senare avdelningen i tidskriften, som har rubriken ”new scholarship”, ställs samman av **The Forest History Society** och utgör bara ett litet urval av den litteratur man ställer samman och indexerar i sin omfattande bibliografiska [databas](#) om miljöhistorisk litteratur. Denna är inte snävt miljöhistorisk utan innehåller även agrarhistoria i vid mening, det vill säga både jord- och skogsbruk.

Tidskriften *Environmental History* är ett samarbete mellan The Forest History Society och American [Society for Environmental History](#). Tidskriften startade 1996. Dess föregångare var *Forest & Conservation History*. Man valde alltså att satsa på ett forskningsfält som istället för att skära frågorna med utgångspunkt i en specifik näring eller en aspekt av det areella, i det här fallet skogen, istället valde man ett mer övergripande och problemorienterat perspektiv. Det verkar som att det var ett smart drag.

Det har under en tid vuxit fram forskningsmiljöer, mer eller mindre institutionaliserade, som bidragit till att forma ett inte bara historiskt intresse för miljöfrågor utan som på ett mer medvetet sätt arbetat med humanistiska och samhällsvetenskapliga metoder för att förstå miljöförändringar men också hur människan mer allmänt interagerar med naturen. Introduktionen av begreppet antropocen, det vill säga en ny geologisk tid som karakteriseras av att människan är att betrakta som en geologisk kraft, pekar också mot vikten av att på ett systematiskt sätt ta i beaktande mänskligt görande, vilket innebär att humaniora och samhällsvetenskap utgör ett viktigt underlag för vår förståelse.

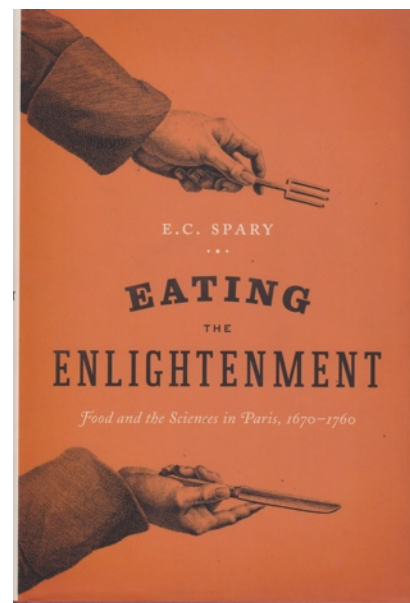
Om antropocen se exempelvis [Wikipedia](#). En problematisering av begreppet ges i en [föreläsning](#) av geografen **Noel Castree**.

Forskningen verkar också successivt röra sig i denna riktning. Nyligen, den 2 december, gick tiden ut för att söka medel till större forskningsanslag från **Formas** och **Mistra** för humanistisk miljöforskning. Intresserade av att stu-

dera och följa den här fältet kan med fördel läsa det ”[background paper](#)”, *The Emergence of the Environmental Humanities*, som Mistra gav ut i maj 2013, där bland annat den internationella forskningsmiljön beskrivs. Formas gav också i uppdrag åt en forskargrupp att [utvärdera](#) svensk samhällsvetenskaplig forskning på miljöområdet. Bland forskarna som gjorde detta märks exempelvis miljöhistorikern John McNeill.

En del av vad man efterlyser är ett möte med praktik och teori, men också ett ökat samarbete mellan naturvetenskap och samhällsvetenskap och humaniora. Utan att slå oss för bröstet alltför mycket så har även akademiens Enhet för de areella näringarnas historia i sina bästa stunder lyckats med delar av detta. Ett exempel utgörs av boken om [mosskultur](#), ett annat av atlasen och antologin om svenskt jord- och skogsbruk de senaste 100 åren.

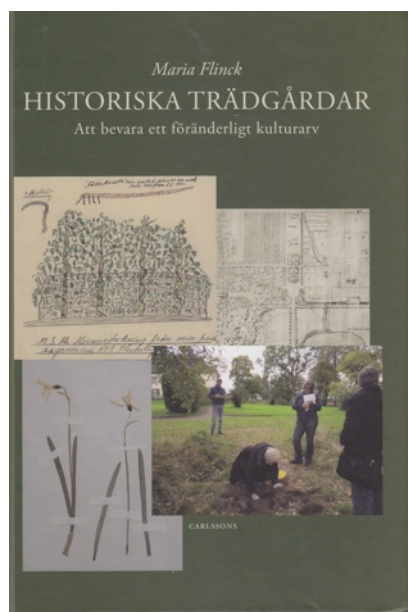
I en mening ser alltså framtiden ljus ut för samhällsvetenskap och humaniora. Samtidigt är det viktigt att inte glömma bort det arbete som görs på vad som är att betrakta som ett slags basplan och som på många sätt mer liknar en byråkrati än ett forskningsprojekt. Att bygga en motorväg eller en kunskapsmässig infrastruktur kan mycket väl vara ett projekt, men att underhålla den är det inte.

Jag påmindes om detta när The Forest History Society via mejl meddelade att en brand tidigt på morgonen den 5 november brutit ut i deras lokaler vid Duke University. Nu hade de tur. Oersättligt arkivmaterial, böcker, filmer och ljudfiler klarade sig undan skador, men behovet återstår att lokaler och utrustning behöver underhållas, uppdateras och ses över.

AGRARA MARKNADER ANALYSE-RADE I NY AVHANDLING

Den 2 november disputerade ekonomhistorikern **Gabriel Söderberg** på avhandlingen *Constructing Invisible Hands. Market Technocrats in Sweden 1880–2000*. Platsen var Ekonomikum, Uppsala universitet och opponent var professor **Deirdre McCloskey** från University of Illinois. Disputationen var mer som ett bra samtal mellan opponent och respondent istället för ett nagelfarande av akribi med mera.

Freja passade på att ställa några frågor till Gabriel efter disputationen.

F: Eftersom ditt övergripande intresse avhandlingen inte är agrart, hur kommer det sig att du trots allt fastnade för så pass agrara aspekter i dina fallstudier, det vill säga artiklarna "The Market Technocracy of Import Substitution: The Role of Asymmetric Information and The Swedish Seed Association 1880–1935" och "Limits of Market Technocracy: Swedish Fertilizer Research and the Crisis of Objectivity 1945–1960"?

G: Dels har jag ett rent personligt intresse för jordbruksnäringen. Men på ett mer teoretiskt plan handlar det om den historiska sammansättningen på jordbruksmarknader, särskilt i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Här fanns många små och medelstora producenter, vilket alltså närmar sig vad man i textböckerna kallar perfekt konkurrens. Det är just denna aspekt som från början fick mig att vilja studera jordbruksmarknaderna mer ingående.

F: Och, som en följdfråga, vilka teoretiska utgångspunkter har du använt? Och finns något i dessa som passar sig särskilt bra för att förstå marknader som har koppling till det agrar ef-

tersom agrara marknader, hur man än vrider på det, har haft en speciell roll och position under framförallt 1900-talet?

G: Framförallt utgår jag från att marknadsaktörer försöker reducera olika former av osäkerhet och försöker skapa marknadsstrukturer för att minimera dessa. En sådan osäkerhet som har särskild bäring på jordbruksmarknaderna är frågan om asymmetrisk information när det gäller kvalitet. I en av mina studier studerar jag således hur osäkerheten på kvalitén på vete är utgångspunkten för en lång process av försök att upprätta referenser för vad bra kvalitet är och hur man mäter det.

Aspekter av det som Gabriel undersöker, nämligen hur aktörer skapar en slags oberoende aktör för att lösa konflikter, har studerats i Ronny Petterssons *Mitt emellan virkesintressen. Virkesmätningens historia i Sverige* från 2011.

NYA BÖCKER

Journalisten **George Monbiot** är kanske mest känd för boken *Heat. How to Stop the Planet Burning* från 2006 där han skrev om klimatforskningens fallgropar men också hur västvärlden skulle kunna gå tillväga för att minska sina utsläpp. Hans senaste bok, *Feral. Searching for enchantment on the frontiers of rewilding*, är av ett helt annat slag och är i en mening både bredare och smalare än hans förra bok. Bredare eftersom det på en övergripande nivå handlar om människors förhållningssätt till naturen, men smalare eftersom utgångspunkten för detta resonemang är Monbiots eget förhållningssätt och erfarenheter.

Monbiot pläderar i sammanhanget för "rewilding" när det gäller exempelvis djurarter som av olika skäl inte längre ingår i vår fauna. En debatt kring detta pågår för närvarande i Sverige och exempelvis KSLA har ordnat symposier i ämnet. Samtidigt som boken är ett inlägg i en dagsaktuell debatt diskuterar Monbiot sin uppfattning i ljuset av faunans historiska utveckling.

En bok som behandlar "urban-rural-wilderness" håller på att ta form och man vänder sig till forskare som kan bidra till detta. Intresserade kan läsa mer [här](#).

Bokutgivningen om trädgårdar liknar på många sätt den om matlagning. Inom båda dessa områden är utgivningen relativt sparsam när det gäller historisk litteratur. Fokus ligger många gånger på antingen matlagningen eller

på arbetet i trädgården, alternativt böcker om trädgårdar och maträtter som en form av ögongodis.

Ett intressant undantag och som är en mix av historia och praktisk bruksanvisning är **Maria Flincks** *Historiska trädgårdar. Att bevara ett föränderligt kulturarv* som utkommit på Carlsson förlag i samarbete med Riksantikvarieämbetet. Den handlar om hur man arbetar med gamla trädgårdar, parker och begravningsplatser för att bevara de kulturhistoriska värden dessa har. Det är med andra ord en handbok som riktar sig till privatodlaren men också till studenter i kulturvård och trädgård.

Centralförbundet Arbetets frihet är inte en organisation som gjort något större avtryck i den svenska historien, men den dyker upp lite då och då. Den historik som Peter Frändén har skrivit är därför välbehövlig. Titeln är *Bolagslakej eller frihetsrörelse. Organisationen Arbetets Frihet 1923–2000*. Organisationen fick ett genomslag och en betydelse under den stora skogskonflikten 1922–1923 och är främst känd för att den var i opposition mot LO och gärna lånade ut sin arbetskraft under strejk. Efter Saltsjöbadsavtalet tappade man till stor del allt inflytande. Till en början flöt också pengar in i Arbetets Frihet från arbetsgivarna, men detta ändrades när relationen mellan arbetsgivare och arbetstagare institutionaliserades.

Medlemmarna var ofta skogsägande bönder och/eller sturiga jämtar. Enligt

Frändén är det alltför lätt att bara se dem som lakejer eller som lättlurade. Det verkar vara en rimlig tolkning. Arbetets Frihet fungerar närmast som ett lackmuspapper när det gäller att se på vilket sätt den organisatoriska strukturen, som kom att läggas fast på den svenska

Besökare från Gävle Högskola.

arbetsmarknaden från slutet av 1930-talet, faktiskt *inte* fångade flera av de olika preferenser och övertygelser som fanns i det svenska samhället.

Tidigare i år utkom en antologi med artiklar om trädgårdar från Uppsala universitet, *Byzantine gardens and beyond*. Redaktörer var **Helena Bodin** och **Ragnar Hedlund**. Boken har sin upprinnelse i ett symposium som organiserades av the Nordic Byzantine Network i april 2011 vid SCAS, the Swedish Collegium for Advanced Study, beläget i Uppsala. Symposiet hade syftet att utifrån flera olika perspektiv fånga trädgården som fenomen och praktik. Deltagarna kom med andra ord från flera olika ämnesområden, arkeologi, landskapsarkitektur, litteraturvetenskap, svenska språket – och bysantinska studier, så klart. Bland författarna märks också **Inger Larsson**, ledamot i ANH:s nämnd och professor em vid institutionen för Svenska och flerspråkighet vid Stockholms universitet.

För ett par veckor sedan besökte **Björn Wittrock**, föreståndare vid **SCAS**, biblioteket. Han besökte biblioteket tillsammans med Poul **Holm**, som denna termin är [gästforskare](#) på SCAS, för att denne skulle få titta i den fiskehistoriska litteratur som finns. **Poul Holm** är professor i historia vid Trinity College i Dublin, med fiske och hav som specialitet. Vi hoppas på flera sätt kunna återkomma till honom och fiskets och havens historia.

Holm är inte bara intressant som historiker av en areell näring. Han har också engagerat sig i på vilket sätt humaniora, samhällsvetenskap och naturvetenskap kan arbeta tillsammans, något han tar upp i [artikeln](#) "Collabora-

tion between the Natural, Social and Human Sciences in Global Change Research".

När det gäller forskning om fiske är det glädjande att en av [KSLA:s](#) Wallenbergprofessorer går till en forskare verksam på området. Det är Ian Flemming, från Memorial University of Newfoundland, Kanada, som får den första av sju professorer.

Ian Fleming kommer att knytas till Göteborgs universitet för att där tillföra ny kompetens inom fiske och vattenbruk. Fleming har forskat kring vård och bevarande av vilda fiskepopulationer.

En svensk portalfigur när det gäller kunskap om vår natur är **Carl Linné**, också han en gång verksam i Uppsala. 2012 utkom den sista delen i *The Linnæus apostles. Global science & adventure*, utgivet av IK [Foundation](#). Huvudredaktör har varit **Lars Hansen**. Här finns alla 17 av Linnés lärjungars reseberättelser samlade på engelska. Arbetet inleddes i slutet av 90-talet. Sammantaget består verket av över 5000 sidor, åtta volymer i elva böcker.

Bortsett från den första volymen, som bland annat innehåller bakgrundsartiklar av exempelvis **Sverker Sörlin**, **Gunnar Broberg** och **Karl Grandin**, samt den åttonde volymen, en encyklopedi med fakta, referenser och kartor, så går de övriga volymerna att nå [online](#) utan kostnad. Biblioteket har en komplett uppsättning av serien som kan brukas offline.

Den som är intresserad av Linné men också **Darwin**, samt hur dessa båda herrars arbeten kan ses i ljuset av en vidare teori om naturens ekonomi, kan

med fördel läsa **Arne Jarricks** [artikel](#) i *Baltic Worlds* nr 1 2013.

Vad vi stoppar i våra munnar är en på alla sätt dagsaktuell fråga och föremål för närmast en störtflod av ny litteratur varje år, till exempel böcker om olika dieter, men också kokböcker med olika gastronomisk inriktning. Många, dietister, kokar, journalister, läkare, bloggare, med flera, känner sig också kallade att diskutera detta. **Emma Spary**, lektor i historia vid universitet i Cambridge, har i *Eating the Enlightenment. Food and the sciences in Paris, 1670–1760* som utkom 2012, tagit sig an denna fråga med ett historiskt fokus. Hennes undersökningssperiod är nog snarast att betrakta som startskottet på den nu mer eller mindre institutionaliserade samtalskultur kring mat och livsmedel med vidhängande praktiker vi idag lever i. Förutom att vara en ny typ av mathistoria är det också en bok som problematiserar vetenskapens roll och funktion i samhället, det vill säga hur vetenskapliga anspråk formas, men också hur dessa bemöts av dem som är tänkta att lyssna till vetenskapen.

BESÖK AV TRÄDGÅRDSSTUDENTER

Den 25:e november visade vi biblioteket för trädgårdsstudenter från **Gävle Högskola**. Avdelningen är lokaliserad vid **Wij trädgårdar** i Ockelbo. Knappt 20 studenter tillsammans med sin lärare **Elisabeth Svalin Gunnarsson** fick ta del av vad biblioteket har att erbjuda på trädgårdsområdet, vilket är en hel del. Alla var mycket nöjda och spred ut sig till de avdelningarna där trädgårdslitteraturen finns.

Studenter och andra typer av sällskap har vid flera tillfällen bokat besök i biblioteket, vilket vi välkomnar. Vi berättar gärna om biblioteket och dess samlingar, men också om arkivet och vad det har att erbjuda. Intresserade av ett besök på biblioteket kan kontakta per.eriksson@ksla.se.

ANH:s nyhetsbrev ges ut av enheten för de areella näringarnas historia vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. (ISSN 2000-6179)

Osignerade artiklar har skrivits av redaktören.

Om du vill prenumerera eller avanmäla dig, kontakta redaktören: per.eriksson@ksla.se.

Ladda ned informationsbroschyren om biblioteket [här](#).